

На хижа Рай в Рая на земята

Ходили ли сте там където си дават среща Рая и Ада на земята? Ако не сте, наарамете една раница и отидете на Балкана под връх Ботев. Там ще видите една чудесна хижа кацнала на склона под масива на върха, току до Райското пръскало, а под нея започват стръмните, урвести склонове и дълбоки долини на Южния Джендем (на турски Ад). Това е старопланинската хижа Рай. Същото направихме група приятели от Кремиковското туристическо дружество и Хор "Планинарска песен". В един горещ юлски ден се добрахме с микробус до местността "Паниците", откъдето потеглихме към Параджишка поляна. Беше приближило пладне и жегата беше надвиснала над просторната поляна. Това ни накара на бърз ход да я прекосим и да навлезем в прохладната букова гора на Джендема. Пътеката следва извивките на склона като на доста места се пресича от живителните струи на спускащите се от високо планински потоци. След 3 часа умерен ход стигнахме до хижа Рай. Тя се намира на една полянка с ниско окосена кадифено мека тревица.

Параджишка поляна 05.02.2012

Над нея са надвиснали огромни скални масиви представляващи чудесно място за любителите на алпийското катерене. Съвсем наблизо до хижата падат водите на живописното Райско Пръскало. Водата се спуска от голяма височина разпръсквайки се на талази по отвеса на стометровата скална стена. Под хижата започват долините на Южния Джендем. Без много бавене тръгнаме към Големия (Калоферския) Купен. Той се е издигнал величествено наред Джендема и от него се открива чудесна гледка във всички посоки. След 30 тина минути бърз ход сме на него. Който иска да добие представа за Южния Джендем може да направи това най-добре от Купена. Гледката, която се разкрива под краката ни е страховита. Стръмни скатове оформят дълбоки и тесни долини, които се спускат от масива на връх Ботев на юг. Всички те са обрасли с гъсти непроходими гори. От тях долита глухото бучене на спускаща се надолу вода. Това са дълбоки буйни потоци, които текат бързо надолу по стръмните си корита и на места скачат от прагове високи по 4-5 метра в усойни вирове. Склоновете на долините са изключително стръмни и безкрайно високи. На места скалисти, на места също обрасли с гъста гора те са непреодолима преграда за изкачване. Затова човек попаднал в такава долина се оказва затворен като в капан от който няма излизане. Долините започвайки високо и на отделни ръкави се спускат зигзагообразно надолу образувайки безброй сляпо завършващи разклонения. В ниското тези ръкави се събират в по-големи долини, които в крайна сметка завършват като едно своеобразно „гърло“ над Калоферския манастир. На някои места водата си проправя път освен през прагове, също и през издълбани от нея тунели в твърдата скала. Потоците се събират в една пълноводна бърза река, наречена Бяла река, която с грохот и пяна излиза от „гърлото“ на Джендема в разширяваща се водна лавина към равнината на Калофер. Това е то Южния Джендем- непроходим и пълен с диви животни: вълци, лисици, мечки сърни, диви котки и всякаква друга твар за която тази част от

Балкана не е никакъв ад, ами си е направо горски рай. С нежелание напускаме Купена и неговите обзорни гледки и се отправяме към хижата. Там се изтягаме на кадифено меката трева на поляната пред хижата с по една ледено студена бира в този горещ юлски ден. На другия ден планът е един, атакуваме връх Ботев по Тарзановата пътека. Тръгваме рано за да избегнем жегата. Пътеката започва вляво от Райското пръскало, върви зигзагообразно нагоре отначало по тревист склон, а впоследствие по стръмния 200- 300 метра скален масив. Пътеката е прокарана в самата скала и на места от нея се спускат отвесни стени към които е обезопасена с въжени парапети. Това изисква изкачването да става внимателно за да не полети човек във въздуха за първи и последен път в живота си. След около един час преодоляваме скалата и стъпваме на полегат тревист масив по който продължаваме към върха. Самият той е разлат на голяма площ върху която са построени кули и сгради за военна и гражданска комуникация. Метеоролозите ни посрещат много радушно. Прием по един ароматен чай при тях и без суетене поемаме надолу, но този път не по Тарзановата пътека. Сега посоката ни е югозапад към Равнец, където се разделят пътеките за Карлово, хижа Васил Левски, билото на Балкана и х.Рай. След час и половина сме на това място и поемаме към х.Рай. Пътеката по която вървим е една от най живописните в Стара планина. Тя опасва от юг целия скален масив на връх Ботев, който от тук изглежда много величествен. Пред очите ни се разкриват невероятни гледки. Един низ от отвесни скални стени насечени от процеци по които се спускат ручеи и потоци скачащи от праг на праг и с шума си оживяващи суровата хубост на сивите скали. През зимата тук е опасно да се минава защото се сричат мощни лавини отнасящи всичко по пътя си към деретата на Джендема. А той самият се разгръща под виещата се пътека разкривайки този път отблизо началото на стръмните си долини обрасли с усойни непроходими гори. Затваряме кръга на обиколката достигайки отново до х.Рай. Посрещаме вечерта на поляната пред хижата с китара, песни и огън. Нощта е необичайно топла за тази надморска височина. Различните групи туристи се смесваме за да се превърнем накрая в обща група от приятели. Небето първоначално светлее на запад но скоро става мастилено черно. По средата е разсечено от Млечния път и цялото е изпъстрено от стотици трепкащи звездици. И от само себе си идват Ботевите стихове: "Настане вечер, месец изгрее, звезди обсипят свода небесен. Гора зашуми, вятър повее, Балканът пее хайдушка песен." Утре ще се разделим с хижа Рай, Райското Пръскало, Южния Джендем и връх Ботев попили в себе си атмосферата на Стария Балкан.

Вальо Янев